

Jaarverslag 2015 - Zoogdierenonderzoek Hobokense Polder

Ondertussen ben ik erin geslaagd om alle opnames van 2015 te verwerken. Ja, het was niet altijd even evident dit jaar. We hadden immers het aantal camera's verhoogd van 4 naar 6. Dit is op zich niet zo extra veel meer werk. Echter waar ik geen rekening mee had gehouden is dat blijkbaar ook het aantal zoogdieren aanzienlijk is toegenomen in de polder. Dit had een hefboomeffect waardoor ik veel meer tijd nodig had om alle gegevens verwerkt te krijgen.

Zoals je in de inleiding reeds kan vermoeden, hebben we een goed jaar achter de rug. De camera's hebben doorheen het jaar op zo'n 17 plaatsen in het gebied gehangen. Elke dag is er minstens 1 registratie gebeurd en gemiddeld waren er 5,30 camera's aan het werk (1.934 opnamedagen – alle camera's samen, in 2014 nog 1.151). Sommige zijn al wat ouder en durven al eens uit te vallen. Van die 1.934 opnamedagen waren er 948 dagen waarop minimaal 1 registratie is gebeurd (slechts 274 in 2014). In totaal zijn er 2.389 registraties gebeurd (in 2014 slechts 458). Een toename van maar liefst 521%!! Indien enkel het aantal camera's van invloed zou geweest zijn, zouden we op basis van 2014 uitkomen op amper 773 registraties. Er zijn dus absoluut meer registraties per camera genoteerd! Als we dit op een heel jaar uitrekenen, zijn er gemiddeld 1,23 registraties gebeurd per camera-dag en maar liefst 6,54 registraties per kalenderdag.

Een andere mogelijkheid zou nog kunnen zijn dat we op andere plaatsen in het gebied opnames hebben gemaakt. Echter van de 17 locaties waren er 8 die nieuw zijn, op de overige 9 locaties hadden we reeds eerder gewerkt. Bovendien hadden de nieuwe locaties niet zulk een verschillend patroon als de overige locaties (zie tabel).

De nieuwe locaties stonden elk in voor x cameradagen en y aantal registratiedagen en registraties:

	cameradagen	registratiedgn	Ratio (%)	registraties	Ratio (%)
CD020	34	14	41	17	50
CD021	114	82	72	163	143
GP009	77	11	14	12	16
GP010	13	13	100	30	231
SN008	77	9	12	10	13
SZ006	185	107	58	189	102
SZ007	94	36	38	46	49
PA001	4	1	25	2	50
Totaal	598	273	46	469	78

De locaties die reeds eerder in gebruik waren stonden respectievelijk in voor:

	cameradagen	registratiedgn	Ratio (%)	registraties	Ratio (%)
CD001	138	130	94	666	483
CD004	147	79	54	149	101
CD010	293	204	70	580	198
CD017	170	32	19	37	22
CD019	46	14	30	24	52
GP008	30	5	17	7	23
SN007	271	89	33	151	56
SZ003	208	111	53	292	140
SZ005	30	11	37	14	46
Totaal	1333	675	51	1920	144

In totaal zijn er gemiddeld in 49% van het aantal cameradagen ook registraties verricht. En gemiddeld zijn er in 2015 124% registraties verricht tov het totaal aantal cameradagen. Echter dit dient eigenlijk berekend te worden op het aantal cameradagen en dan komen we uit op 252%. Met andere woorden zijn er per effectieve registratiedag gemiddeld 2,52 registraties verricht. De locaties die reeds voor 2015 in gebruik waren blijken gemiddeld wel meer registratiedagen en registraties op te leveren dan de nieuwe locaties.

Overige waarnemingen

Tijdens 2015 zijn er ook nog een aantal andere waarnemingen verricht door de camera's. Zo hadden we een 3tal keer de **Bosuil** (*Strix aluco*) te strikken. Daarnaast werden de camera's ook regelmatig getriggerd door jagende Vleermuizen.

Verder werd ook de **Waterral** (*Rallus aquaticus*) verschillende malen wandelend voor de camera opgemerkt. Dat de **Buizerd** (*Buteo buteo*) een succesvol broedseizoen had, was ook al geweten, leuk was om de jongen voor de camera's te zien paraderen, spelend met stukjes hout.

De **Houtsnip** (*Scolopax rusticola*) wordt niet makkelijk overdag waargenomen of hij moet al opgestoten worden. Hiervoor helpen de camera's ook goed om een beeld te geven van de aanwezigheid van deze soort. In totaal werden in 2015 een 41 registraties verricht. 28 waarnemingen hadden nog betrekking op vorige winter, terwijl er voor de huidige winter nog maar 13 op de teller staan. De laatste waarneming van vorige winter (2014/2015) dateert van 21 maart 2015. De eerste waarneming voor winter 2015/2016 werd verricht op 14 oktober. In de vergelijkbare periode in 2014 werden er 35 registraties gedaan en was de eerste waarneming op 29 oktober.

Tevens zijn er af en toe ook nog gedomesticeerde katten in het gebied waar te nemen. Voor 2015 werden slechts 2 katten (vele malen) geregistreerd.

Soortbespreking

Bosmuis (*Apodemus sylvaticus*)

De Bosmuis is op 5 van de 17 locaties geregistreerd en is minder geregistreerd (van 70 in 2014 naar 46 in 2015). Eén locatie gaat lopen met 78% van de waarnemingen. Het mag dan ook duidelijk zijn dat deze soort vermoedelijk lokaal sterk aanwezig kan zijn, maar ontbrekend in andere (vochtige) delen.

Bruine rat (*Rattus norvegicus*)

Bij de Bruine rat zien we een lichte stijging van het aantal waarnemingen (van 167 naar 187). Het gehele jaar is er van dit dier niets te bespeuren, maar na het vallen van de bladeren duiken ze overal op. Bij 10 van de 17 locaties werd de Bruine rat teruggevonden. De 7 ontbrekende locaties zijn locaties waar de camera's zomers actief waren. 2015 is wel het eerste jaar waarin tijdens de maand juni waarnemingen van de Bruine rat zijn verricht.

Egel (*Erinaceus europaeus*)

De Egel is dit jaar het meest waargenomen sinds het begin van de metingen. Bovendien op 3 verschillende locaties, allen binnen het Centrale deel en allen in de nazomer (stijging van 5 naar 11 waarnemingen).

Konijn (*Oryctolagus cuniculus*)

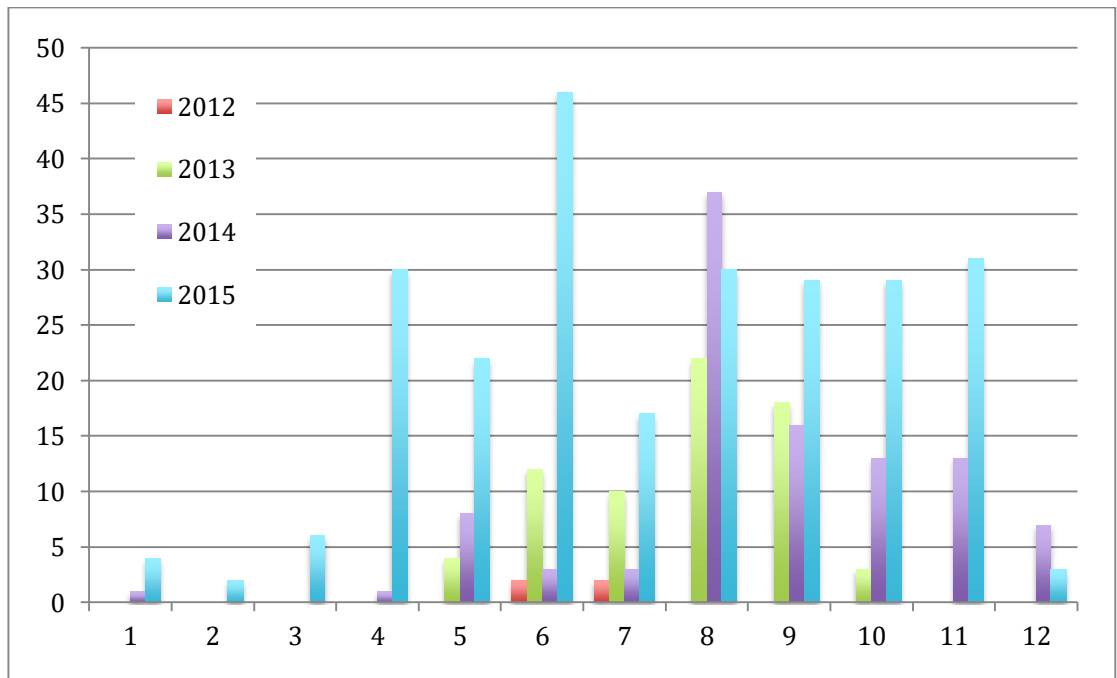
De grote verrassing dit jaar was de opmars van het Konijn. Tot voor dit jaar waren er van het Konijn slechts 20 registraties (1 uit het Centrale deel en 19 uit de Graspolder). Vanaf april 2015 worden de eerste registraties verricht (7), slechts 1 in mei, 5 in juni en 4 in juli. Vanaf augustus bemerken we een toename naar 46 registraties, 90 in september en 117 in oktober. Voor november opnieuw gezakt naar 56 om december af te sluiten met 95 registraties (totaal van 421 registraties)! Wat is de oorzaak van deze toename? Dit is niet met zekerheid aan te geven. Enerzijds kan de droogte een positieve invloed hebben, maar daarnaast ook het maai-beheer van de Werkgroep. Het is immers zo dat de maai-frequentie vanaf 2012 verhoogd is naar tweemaal maaien per jaar. Vooraleer het Konijn dit heeft opgemerkt en zijn verspreiding in het gebied heeft aangepast, dichtstbijzijnde populatie zat in de Graspolder, gaat hier ook even tijd over.

Ree (*Capreolus capreolus*)

Van het Ree zijn minimum 4 exemplaren met zekerheid aanwezig (3 bokken en 1 geit). In 2015 zijn zeker geen jongen geboren. Waarschijnlijk had de geit er absoluut geen zin in. Uitkijken wat 2016 zal brengen. Het aantal waarnemingen nam toe van 102 naar 249 registraties.

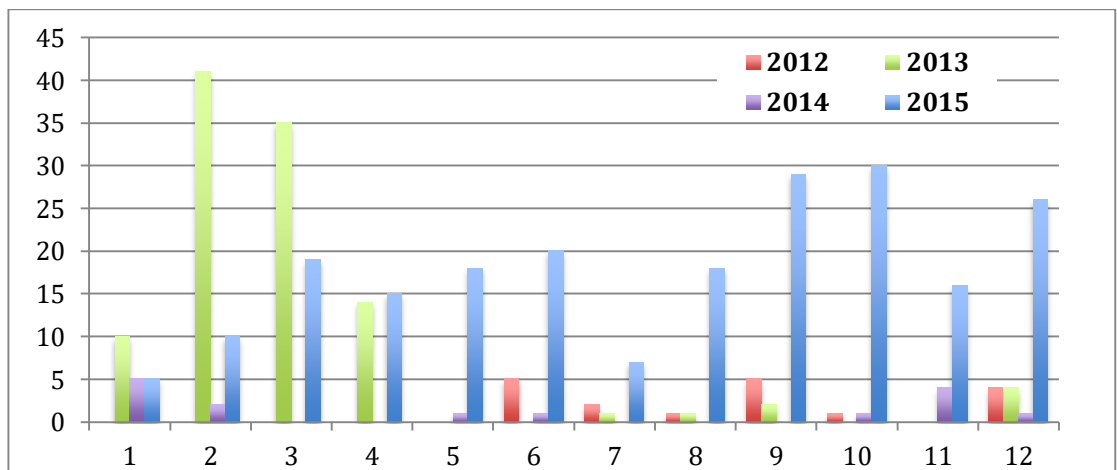

Onze 'oude' bok.

Steenmarter (*Martes fiona*)

Dat er dit jaar minimaal 1 nest is geweest is wel 100% zeker. Echter de toename van het aantal registraties (van 15 naar 213!!; dit is een stijging van maar liefst 1420%) laat vermoeden dat er meerdere koppels in het gebied zouden aanwezig kunnen zijn. In eerdere simulaties waren we er reeds vanuit gegaan dat er minimaal 5 exemplaren in het gebied konden vertoeven. Mogelijk zijn het er momenteel meer. Het hoge aantal waarnemingen in 2013 (in de grafiek), februari tot april, heeft betrekking op registraties met bijvoeding. Dit is nadien niet meer gebeurd en dus zijn de waarnemingen dan ook meer vergelijkbaar.

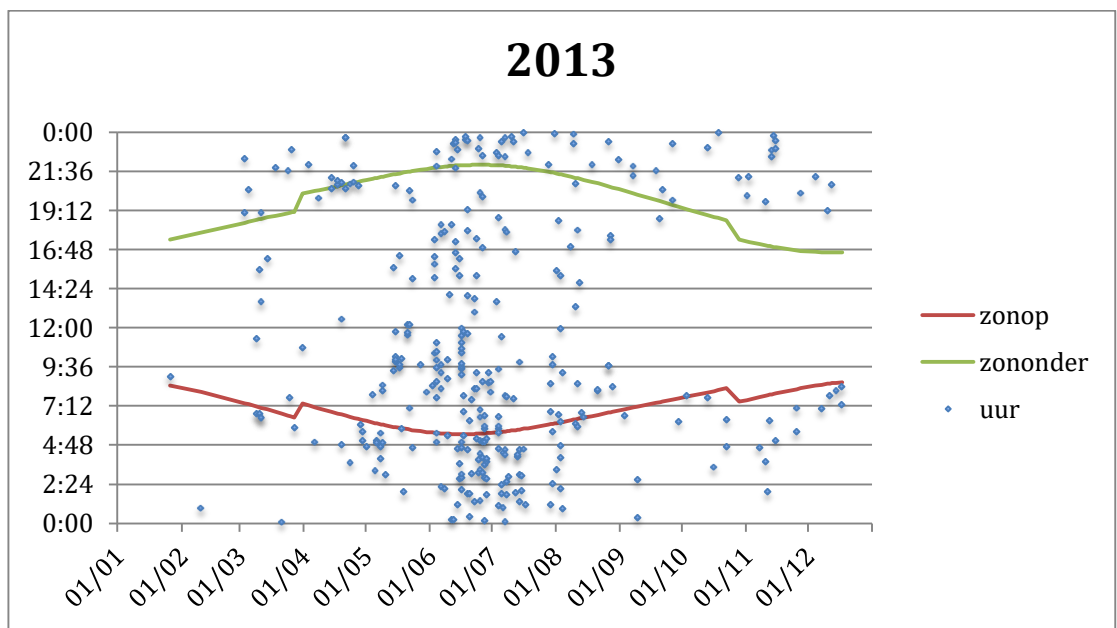
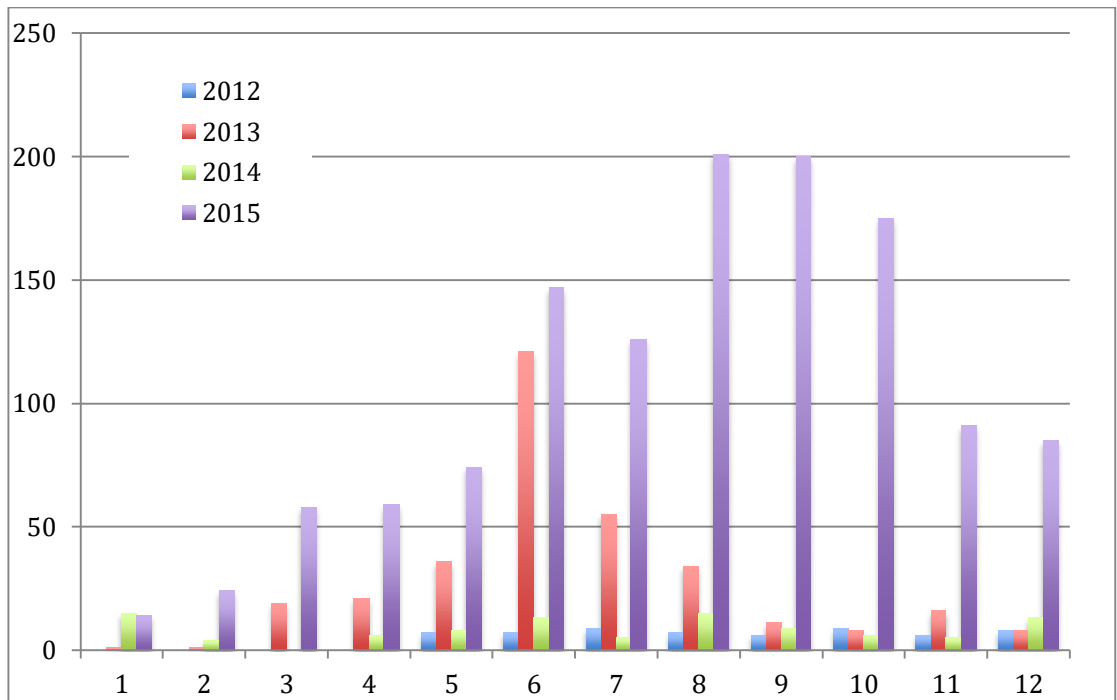
Eén van onze (talrijke) Steenmarters op zomeruitstap.

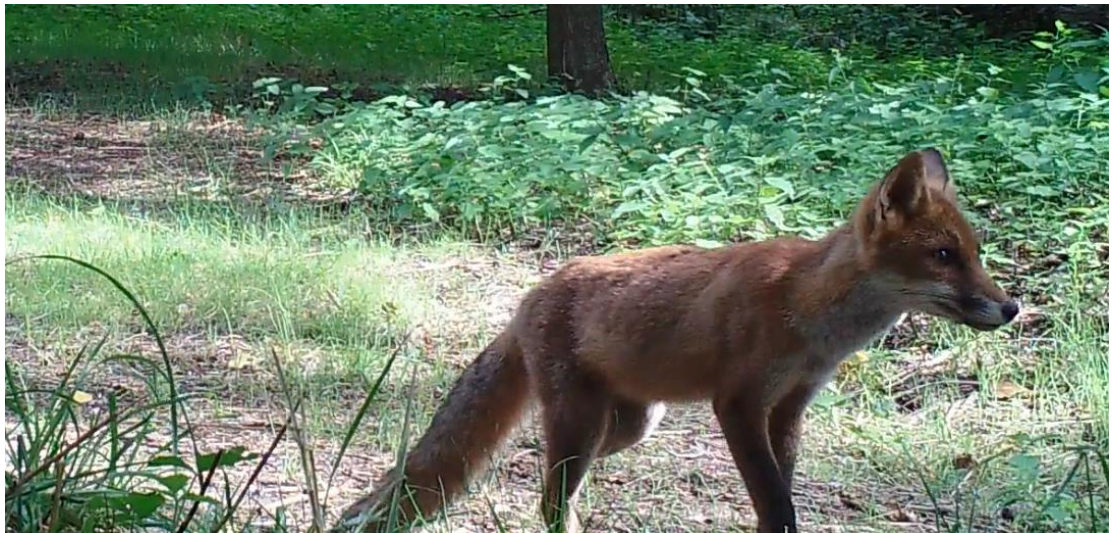
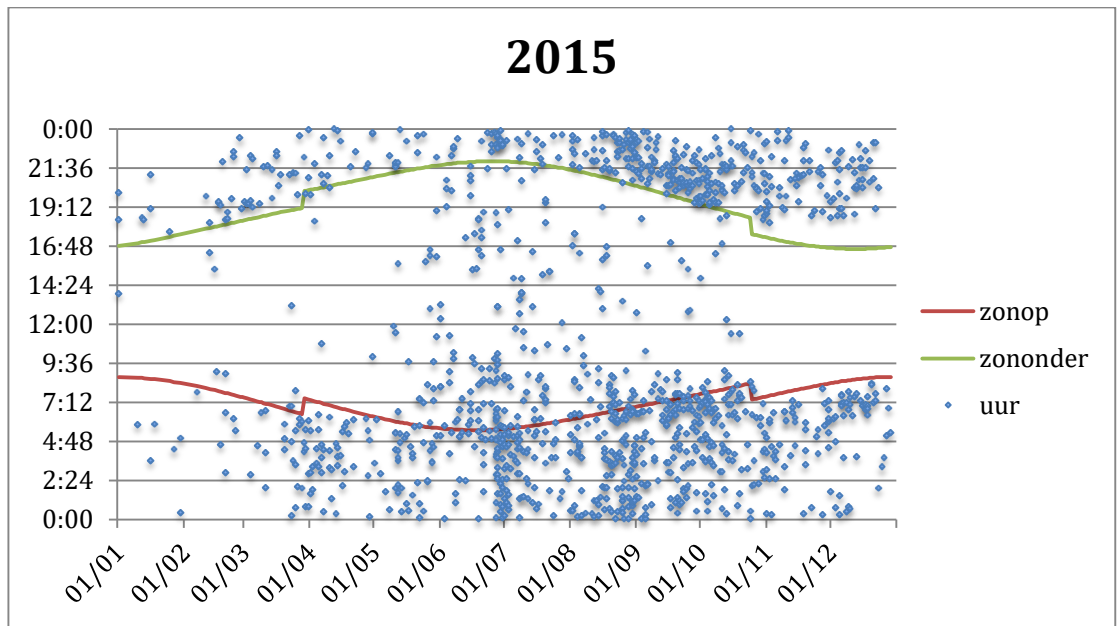
Vos (*Vulpes vulpes*)

We hadden al ingeschat dat er minimaal 9 vossen in het gebied zouden rondlopen. Echter bij een telling op basis van herkenbare individuen tijdens de maand augustus werden er met zekerheid al 5 verschillende dieren genoteerd + 3 die niet met zekerheid konden gelinkt worden aan de 5 gekende exemplaren. Als dit andere dieren zouden zijn betekent dit dat we het aantal al op 8 dieren kunnen brengen op slechts 1 camera locatie ... het is moeilijk in te schatten wat dit betekend voor het geheel van Hobokense Polder, maar dan zouden we wel op een veel hoger aantal kunnen uitkomen. Het aantal registraties nam toe van 99 in 2014 naar 1254 in 2015 (toename met 1267%).

Markeren van het territorium.

Een jonge vos.

Zwarte rat (*Rattus rattus*)

De Zwarte rat is een zeldzamere soort in natuurgebieden en dient goedgekeurd te worden op waarnemingen.be. Deze kan lokaal wel talrijk voorkomen, maar enkel in menselijke omgevingen. Op de opnames gemaakt in het voorjaar, vinden we een 'donkere' rat terug met een zichtbare langere staart dan de Bruine rat. Echter de opnames zijn niet van een geweldige kwaliteit waardoor we niet kunnen uitsluiten dat het geen Bruine rat zou zijn.

Eekhoorn (*Sciurus vulgaris*)

De Eekhoorn wordt nogal eens waargenomen in voornamelijk de Populierenaanplanting. Echter hij was nog nooit op camera vastgelegd. Dat is dit jaar dus wel gebeurd. Echter het is bij deze ene waarneming gebleven.

Wat nu?

Zoals je hebt kunnen lezen, zijn er best nog wel wat open vragen. We gaan dus verder met ons onderzoek om te trachten een deel van die vragen beantwoord te krijgen en om ons beeld van onze zoogdieren te verfijnen. Verder zouden we een uitgebreider onderzoek doen, ism de zoogdierenwerkgroep van Natuurpunt, naar het voorkomen van muizen in de Polder en zijn er plannen om te kijken of we onze Vleermuizen kunnen inventariseren. Heb ook jij zin om mee te werken aan een van deze projecten, contacteer ons!

Bert Mertens

16 januari 2016